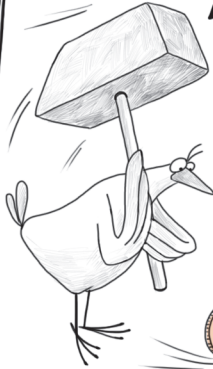
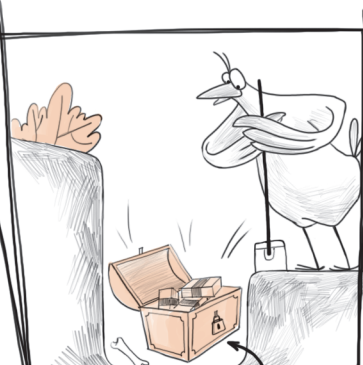

Cum faci bani

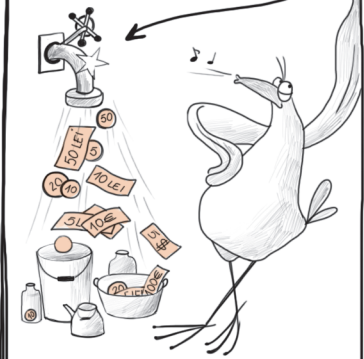
Faci banii cu ciocanul.

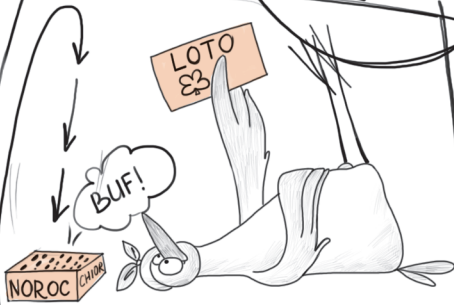
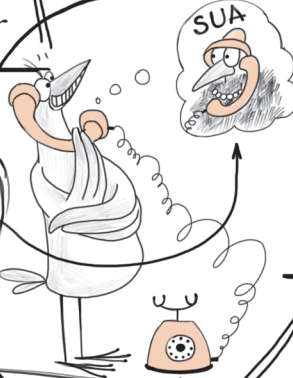
Cauți o comoară.

Îți instalezi un robinet fermecat și-ți vor curge banii din perete.

Îți amintești de mătușa bogată din America.

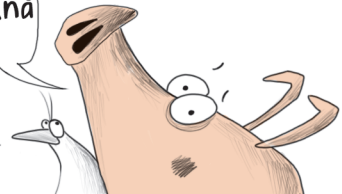
Aștepti să te lovească norocul și să câștigi la LOTO... dacă supraviețuiești.

Speri să-ți cadă banii din cer.

Sau, din banii de la colindat, investești și într-o carte bună de educație financiară. E la mîntea cocoșului!

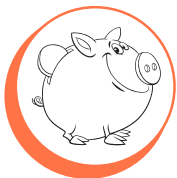
Serios...?

Cuprins

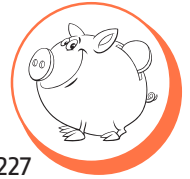
<i>Prefață</i>	3
<i>Cuvântul autorului</i>	7
<i>Introducere</i>	11
I. Bani sunt doar bani!	23
<i>Analiza concepțiilor noastre despre bani și a modului în care funcționează banii</i>	
• Bogăția și sărăcia nu pornesc din portofel	25
• Mituri legate de bani	29
• De unde știm ceea ce știm despre bani?	32
• Cum se formează convingerile?	48
• Tipuri de personalitate din punct de vedere financiar	49
• De ce majoritatea gândește greșit în ceea ce privește situația financiară?	52
• Cum schimbi o convingere	60
• Cum gândesc oamenii bogați	61
II. Stabilește-ți direcția!	63
<i>Despre buget și importanța planificării</i>	
• De ce amână oamenii realizarea planurilor financiare?	63
• De ce este necesar să avem un plan financiar?	65
• Misiune, viziune, valori, avantaj competitiv	67
• Ce sume trecem în planul financiar?	87
III. Câștigă mai mult!	94
<i>Despre venituri și modul în care pot fi obținute</i>	
• Tipuri de venituri	94

Principiile banilor – de la **A DISPERA** la **A PROSPERA**

· Venituri din salarii și venituri asimilate acestora; beneficii pe care le poți primi de la angajator	101
· Venituri din profesii liberale, activități independente sau drepturi de autor . . .	110
· Venituri din dividende	123
· Venituri din economii și investiții	124
· Venituri din subvenții și donații primite	125
· Venituri din moșteniri și alte câștiguri imprevizibile	129
· Cine zice că nu poți câștiga mai mult?	130
IV. Mulțumește-te cu mai puțin!	133
<i>Despre economisire și importanța acesteia</i>	
· Modalități de economisire	142
V. Cheltuește cu rost!	147
<i>Despre cheltuieli și reducerea lor</i>	
· Ce sunt cheltuielile?	147
· Cheltuieli fixe, cheltuieli variabile, cheltuieli totale	148
· Posibilități de reducere a cheltuielilor	154
· 200 de ponturi pentru reducerea cheltuielilor	164
· Cheltuielile ar trebui să ne facă fericiți	185
VI. Împrumută-te cu cap!	189
<i>Despre datorii bune și datorii rele</i>	
· Când să faci o datorie	189
· Mituri despre datorii	194
· Ce pierzi dacă faci datorii?	197
· Ce sunt creditele și cum funcționează?	201
· Tipuri de credite	203
· 10 acțiuni de făcut înainte să contractezi un credit	213
· Câteva considerente generale despre plata creditelor	215
· Cum să „scapi” de datoriile de pe un card de credit în 8 pași	216
· Ce faci dacă ai mai multe datorii?	217
VII. Înmulțește-ți banii!	223
<i>Despre investiții</i>	
· Principiile după care mă ghidez în investiții	224

· Singur sau cu „antrenor”?	227
· În ce poți investi în funcție de randament și risc?	233
· Cum îți poți investi banii?	234
· Chestionar pentru identificarea profilului de investitor	257
· Ce este și cum funcționează „Bursa de Valori”	262
· Cum investesc eu la bursă	267
· Cum cumperi acțiuni?	273
VIII. Păstrează cât mai mult din ce câștigi!	277
<i>Despre impozite</i>	
· Impozite, taxe și contribuții	278
· Impunerea	287
· Cum să reduci impozitele în mod legal	288
IX. Construiește conducte!	293
<i>Despre automatizare</i>	
X. Împarte și cu ceilalți!	298
<i>Despre etică, altruism și filantropie</i>	
· Folosirea banilor pentru proprii copii	298
· Folosirea banilor pentru ceilalți	301
· Moștenirea	305
· Taxe și impozite pentru succesiune	308
XI. Ascute securea!	309
<i>Despre importanța perfecționării</i>	
· Cărți care aprofundează sau dezvoltă concepte din această carte	310
· Site-uri cu informații din domeniul financiar	317
· Publicații din domeniul economico-financiar	319
· Bloguri de educație financiară	320
· Site-uri care te pot ajuta să îți crești veniturile	321
· Filme despre bani și afaceri	323
<i>Epilog</i>	325
<i>Despre autor</i>	327
<i>Testimoniale</i>	329

Banii sunt doar banii!

Analiza concepțiilor noastre despre bani și a modului în care funcționează banii

Felul în care gândești și te raportezi la bani te-a făcut cine ești azi.

Bodo Schäfer

Mi-a atras atenția un citat al lui Josh Billings care se aplică și în cazul banilor: „Nu ceea ce nu știm ne împiedică să avem succes, ci ceea ce știm și este incorect”.

Înainte de a trece mai departe, te rog să scrii primele cinci lucruri care îți vin în minte despre bani. Nu te gândește foarte mult, nu există răspuns greșit sau corect. Și nici nu vede nimeni răspunsurile tale.

Banii:

1.....

2.....

3.....

Bogăția și sărăcia nu pornesc din portofel

Sunt de părere că bogăția și sărăcia nu pornesc din portofel. Și nici din contul de la bancă. Bogăția (și mă refer strict la bogăția financiară, nu la cea spirituală sau de altă natură) începe din minte. Din modul în care gândim și ne raportăm la bani. Cert este că, dacă vrei să atingi un nivel mai înalt din punct de vedere financiar, este necesar să renunți la unele dintre vechile modalități de gândire și să dobândești altele noi. Voi folosi o analogie din agricultură: dacă vrei să schimbi fructele, este important ca mai întâi să schimbi semințele pe care le plantezi. Dacă vrei să schimbi vizibilul, mai întâi schimbă ceea ce este invizibil. Este vorba despre principiul cauză-efect. Bani reprezintă un rezultat, bogăția reprezintă un rezultat. Gândurile duc la sentimente. Sentimentele declanșează acțiuni. Acțiunile declanșează rezultate. Deși poate suna dur, tu ești sursa problemelor pe care le ai cu banii. Vestea bună este că 90% din rezolvarea unei probleme constă în a conștientiza că există o problemă. Când ceva nu este în regulă, ia atitudine și recunoaște starea de fapt, fără să te dai bătut. Dar cum ne dăm seama că există o problemă? În primul rând, analizând convingerile pe care le avem față de

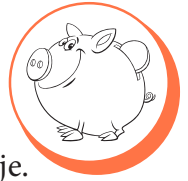
Principiile banilor – de la A DISPERA la A PROSPERA

bani. Care sunt convingerile tale față de bani? Vezi cele două răspunsuri pe care le-ai scris anterior.

Să ne aventurăm împreună în analiza celor mai comune mituri și convingeri legate de bani și a secretelor celor bogați.

Mai jos găsești 70 dintre cele mai comune convingeri referitoare la bani. După ce citești fiecare afirmație, notează un „X” în coloana A dacă crezi că afirmația este adevărată, un „X” în coloana F dacă crezi că afirmația este falsă sau un „X” în coloana NS dacă crezi că afirmația nu este nici falsă, nici adevărată sau este în același timp și falsă și adevărată sau, pur și simplu, nu știi dacă este falsă sau adevărată.

NR	AFIRMAȚIA	A	F	NS
1	Banii sunt un lucru rău.			
2	Cei bogați sunt lacomi/superficiali/insensibili.			
3	Dacă ai bani, îi ai pentru că ai profitat de alții.			
4	Banii sunt ochiul diavolului.			
5	Mai mulți bani îți vor face viața mai bună.			
6	Eu nu merit bani.			
7	Niciodată nu o să am suficienți bani.			
8	Nu poți încredința nimănui banii tăi.			
9	Oamenii vor să stea lângă tine doar pentru bani.			
10	Trebuie să muncești din greu ca să câștigi bani.			
11	Nu cheltui banii pentru tine sau pentru ceilalți.			
12	Banii îți oferă adevăratul sens al vieții.			
13	Cu cât ai mai mulți bani, cu atât ești mai fericit.			
14	Niciodată nu poți fi fericit dacă ești sărac.			
15	Dacă dai bani săracilor, încurajezi lenevia.			
16	Dacă ai avea mai mulți bani, viața ta ar fi mai bună.			
17	Banii sunt făcuți să fie cheltuiți, nu economisiți.			
18	Ești plătit atât cât meriți.			

Spre deosebire de chestionarul precedent, aici nu vom face punctaje. Pentru că afirmațiile de mai sus nu au valoare generală de adevăr. Chiar dacă pentru tine o afirmație poate părea adevărată, pentru altcineva același enunț poate fi fals. Problema cu aceste convingeri este că noi avem impresia că ele sunt tot timpul adevărate (sau false), deși nu sunt. Și credem că se aplică tuturor persoanelor, deși nu se aplică. Dintre cele 70 de convingeri de mai sus, când eram copil o auzeam cel mai des pe aceasta: „Banii nu cresc în copaci”. Mama mi-o repeta de atâtea ori, încât am ajuns să cred că este tot timpul adevărată și că se aplică pentru toată lumea. Dar gândește-te, de exemplu, la un fermier care are o livadă și trăiește de pe urma valorificării roadelor pomilor săi. Pentru el, banii chiar cresc în copaci.

Pe parcursul capitolului vom trata cele mai comune dintre aceste convingeri.

Mituri legate de bani

Primul mit pe care aș dori să îl demontăm este legat de secretele celor bogați. Adevărul este că nu există niciun secret al celor bogați, pentru că principiile după care funcționează banii nu sunt secrete. Le vom descoperi împreună parcurgând această carte.

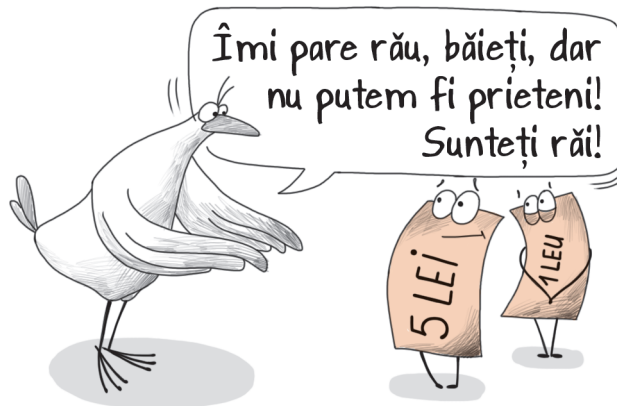
De la participanții la cursurile de educație financiară pe care le susțin și de la elevii cu care am lucrat și lucrez la liceele cu profil economic am reușit să fac o listă a celor mai comune concepții legate de bani. Nu este o listă exhaustivă, dar este foarte probabil să regăsești mai jos o parte dintre cele cinci răspunsuri pe care le-ai dat anterior sau la exercițiul de la începutul capitolului. La fel de adevărat este că unele dintre aceste concepții s-ar putea să te intrigue. Așa cum am afirmat deja, aceste concepții sunt doar parțial adevărate, însă noi le acordăm caracter universal.

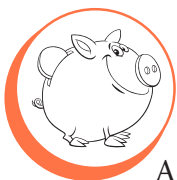
Să le analizăm împreună:

✓ *Banii sunt un lucru rău. / Banii sunt un lucru bun.*

Când am vorbit despre bani, te-am rugat să spui ce crezi despre aceștia și să argumentezi alegerea făcută. Sunt persoane care cred că banii sunt un lucru rău, la fel cum sunt și persoane care cred că banii sunt un lucru bun.

Adevărul este că banii sunt doar bani. Sunt doar niște bucăți de hârtie, de plastic sau de metal sau, mai nou, doar niște cifre într-un calculator.

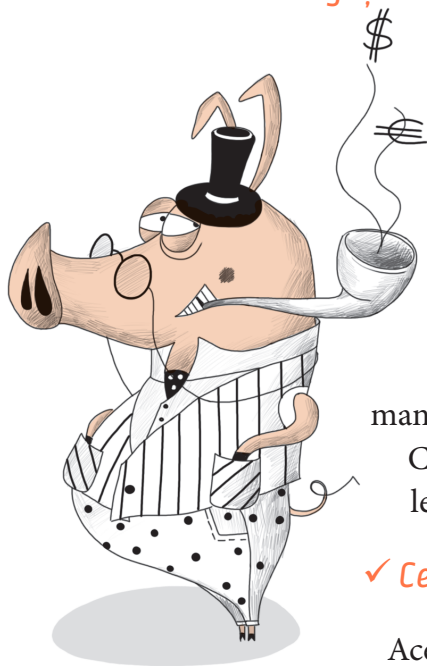

Principiile banilor – de la **A DISPERA** la **A PROSPERA**

Aceștia nu sunt nici buni, nici răi, ci noi le acordăm o conotație pozitivă sau negativă. Cu banii putem face atât lucruri bune, cât și lucruri rele, dar ei nu se pot cheltui de unii singuri. Dacă vei înțelege acest lucru, vei putea să tratezi banii ca pe ceea ce sunt de fapt, disociindu-te de emoțiile pe care aceștia le generează.

✓ *Cei bogați sunt lacomi/superficiali/insensibili.*

Nu contest că există astfel de oameni. Dar am numărate exemple de oameni bogați care sunt buni. Banii nu te transformă într-un om rău. Banii doar potențiază niște calități sau defecte pe care le ai deja. Dacă ești un om rău, probabil îmbogățindu-te vei ajunge și mai rău. Dar dacă ești un om bun, având mai mulți bani vei deveni și mai bun. Deși nu este neapărat o carte de educație financiară, îți recomand să citești „Colindă de Crăciun” de Charles Dickens. Cu siguranță povestea lui Scrooge și visele pe care acesta le-a avut îți vor da de gândit.

✓ *Cei care au bani au profitat de ceilalți.*

Această convingere este întrucâtva similară cu cea de mai sus.

Sunt foarte mulți oameni care au făcut bani abuzând de alții, unii chiar săvârșind ilegalități, dar sunt la fel de mulți oameni, dacă nu chiar mai mulți, care fac bani în mod cinstit și fără să profite de ceilalți. Înainte de a judeca un om doar prin prisma situației financiare, ar fi mai bine să îl cunoști. Vei fi surprins de rezultate.

Principiile banilor – de la **A DISPERA** la **A PROSPERA**

A-ți refuza micile plăceri (de exemplu, o ieșire la film) în ideea că vei deveni bogat este o decizie lipsită de înțelepciune. Voi pleda pentru economisire și pentru cheltuirea rațională a banilor în capitolele următoare, dar asta nu înseamnă că trebuie să devenim avari. În plus, așa cum veți descoperi în capitolul dedicat cheltuielilor, micile plăceri care construiesc amintiri chiar sunt recomandate și generează fericire.

Pe de altă parte, a cheltui tot ceea ce câștigi într-un acces de hedonism este la fel de dăunător ca a fi zgârcit. Vom mai reveni asupra acestui aspect când vom vorbi despre tipul de personalitate din punct de vedere financiar.

Soluția ar fi să facem distincție între „scumpă tare” și „cumpătare”. Adică ar trebui să ne limităm doar la lucrurile pe care ni le putem permite și să cheltuim ceea ce ne-a rămas după ce am economisit suma necesară pentru a ne îndeplini planurile.

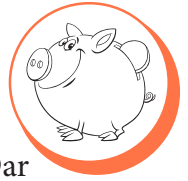
✓ *Banii îți oferă adevăratul sens al vieții.*

Am demontat mai devreme afirmația că banii sunt rădăcina tuturor re-
lelor. Nu sunt de acord însă nici cu a face din bani un scop.

Banii ar trebui să fie un mijloc prin care să ne atingem scopurile în viață, să fie folosiți pentru a ne îndeplini obiectivele, nu un scop în sine. Nu cunosc niciun om de succes care să fi făcut un scop în sine din a câștiga bani.

✓ *Cu cât ai mai mulți bani, cu atât ești mai fericit. / Banii nu aduc fericirea.*

Că ești sau nu fericit nu depinde de banii pe care îi ai. Probabil cunoști și tu oameni bogați care nu sunt fericiți, dar și oameni fericiți în ciuda unei situații materiale precare. Psihologic vorbind, nu știu să existe studii care să releve o corelație directă între suma de bani din conturi și fericire. Sunt de acord însă că atunci când ai o situație materială sub medie nu îți poți

permite anumite lucruri și că această situație poate genera frustrare. Dar dacă pentru tine fericirea înseamnă a deține lucruri, atunci vei fi nefericit indiferent câți bani ai avea. Pentru că întotdeauna îți vei dori mai mult și, având o situație materială bună, vei avea și iluzia că îți vei putea permite.

✓ *Dacă dai bani săracilor încurajezi lenevia.*

Aceasta este una dintre convingerile pe care le am și eu și de care mă străduiesc să mă debarasez. Am întâlnit de-a lungul timpului suficiente cazuri de oameni care trăiesc din ajutorul social, deși ar putea să muncească sau care se mulțumesc cu ceea ce primesc din diverse donații, când, de fapt, ar putea să câștige mai mult. Dar în ultimul timp am început să fac donații fără să mă mai gândesc că încurajez lenevia. Și să mă axez mai mult pe donații „care învață omul să pescuiască sau îi oferă o undiță” decât pe donații prin care îi dau omului „un pește”. În plus, mă gândesc și la faptul că, deși fac o donație, nu am dreptul să îl judec pe beneficiar.

✓ *Ești plătit atât cât meriți.*

Făceam această afirmație pe la unele cursuri pe care le susțineam, eu fiind adeptul corelației între efort și efect. Dar am întâlnit diverse situații care

Principiile banilor – de la **A DISPERA** la **A PROSPERA**

m-au determinat să îmi schimb punctul de vedere. Consider că ești plătit atât cât accepți să fii plătit. Pentru că, dacă consideri că meriți mai mult, nu te împiedică nimeni să faci o schimbare: a locului de muncă, a domeniului de activitate, a afacerii în care activezi și așa mai departe. Stabilește-ți cât vrei să câștigi, identifică modurile în care poți câștiga suma respectivă, apoi află ce ai de făcut pentru a ajunge să poți câștiga acea sumă și fă ceea ce trebuie făcut.

✓ *Dacă ești bun, universul [Dumnezeu sau orice altă forță exterioară] îți va rezolva nevoile.*

Cred în legea atracției care spune că gândurile de un anumit fel atrag lucruri de un anumit fel, cred în legea cauzei și a efectului, cred într-o forță superioară (căreia eu, fiind creștin-ortodox, îi spun Dumnezeu), dar nu cred că problemele se rezolvă de la sine, deși citesc despre acest lucru în majoritatea cărților de dezvoltare personală.

Stabilește-ți direcția!

Despre buget și importanța planificării

*Ori îți plănuiești singur viața,
ori o vor face alții pentru tine.*

Acum, că știm ce sunt banii, ce credem noi despre ei și care sunt concepțiile sănătoase cu privire la aceștia, este momentul să trecem efectiv la treabă. În acest capitol ne vom ocupa de planificare, ca prim pas în elaborarea strategiei noastre financiare. Unul dintre motivele pentru care oamenii nu sunt bogați este că nu își planifică să fie bogați. Planurile îi sperie pe mulți și majoritatea amână realizarea acestora.

De ce amână oamenii realizarea planurilor financiare?

Când vine vorba despre bani, dar și în celelalte domenii ale vieții noastre, unul dintre obiceiurile care ne „mănâncă” cel mai mult timp este amânarea. De cele mai multe ori, frica de a începe un lucru ne consumă mai mult timp și mai multă energie decât ne-ar trebui să facem lucrul în sine.

